

زویای صلح امام حسن(ع)/ شباهت صلح امام(ع) به اعمال خضر نبی(ع)

امام حسن(ع) در یکی از خطبه‌ها، صلح خود را به کاری که حضرت خضر(ع) با حضرت موسی(ع) کرد، تشبیه کردند، آنجا که حضرت موسی(ع) نتوانست عملکرد خضر نبی را برتابد و به ایشان اعتراض کرد و نتیجه این شد که حضرت خضر(ع) فرمود: «هذا فراق بینی و بینک».

امام حسن(ع) در یکی از خطبه‌ها، صلح خود را به کاری که حضرت خضر(ع) با حضرت موسی(ع) کرد، تشبیه کردند، آنجا که حضرت موسی(ع) نتوانست عملکرد خضر نبی را برتابد و به ایشان اعتراض کرد و نتیجه این شد که حضرت خضر(ع) فرمود: «هذا فراق بینی و بینک«.

حجت‌الاسلام و المسلمین سید محمد حسن آیت، مدرس حوزه علمیه و مشاور رسمی شورای مدیریت حوزه علمیه قم در گفت‌وگو با خبرگزاری بین المللی قرآن(ایکنا)، به بررسی زویای صلح امام حسن مجتبی(ع) پرداخت و اظهار کرد: در رابطه با امام حسن(ع) و صلحی که انجام دادند، همیشه سخن از این است که امام حسن(ع) صلح فرمودند و حضرت امام حسین(ع) در مقابل لشکر معاویه یا لشکر یزید مقاومت کردند و حاضر به صلح و بیعت و تبعیت نشدند.

وی افزود: حال که آنچه به نظر می‌رسد آن است که حضرت امام حسین(ع) سهم بسزایی در صلح داشتند و اینکه تصور مردم فقط بر این باشد که حضرت امام حسن(ع) صلح فرمود و امام حسین(ع) جنگید، شاید تصور صحیحی نباشد؛ به خاطر اینکه پس از آن که امام حسن(ع) بر صلح با لشکر معاویه و خود معاویه تصمیم گرفت، اولاً امام حسین(ع) هم در لشکر حضور داشتند و ایشان اعتراضی به برادر نمی‌کردند، بلکه تصویب و تأیید می‌کردند و دیگران را نیز به این عمل نیک ایشان تشویق، توجیه و تأیید می‌کردند.

آیت گفت: در سال 51 در برخی تواریخ، سن حضرت امام حسن(ع) در زمان شهادت را 47، 50 یا 51 سال گفته‌اند؛ یعنی تا سال 61 که حضرت امام حسین(ع) شهید شدند، تقریباً به مدت ده یا دوازده سال و شاید بیشتر زمانی که دوران خلافت و امامت رسمی حضرت امام حسین(ع) بود، امام حسین(ع) نسبت به مقابله با معاویه بارها و بارها توسط مردم تحریک شد، ولی حضرت فرمودند ما با معاویه صلح کرده‌ایم و صلحی که حضرت امام حسن(ع) انجام داده بود را امام حسین(ع) ابقاء فرمودند.

وی افزود: همان‌طور که می‌دانید ایجاد یک چیز و تثبیتش و ابقاء آن تقریباً یکی است و ای بسا که تثبیت یک امر شاید از ایجاد آن امر مهم‌تر و دارای درجه اولویت بیشتری هم باشد. اگر امام حسین(ع) را در بین اذهان مردم فقط به عنوان مرد شهادت طلب بخواهیم معرفی بکنیم، معنایش این است که حضرت در همان زمان باید با معاویه می‌جنگید، ولی این چنین نیست و شرایطی که امام حسن(ع) را به صلح وا داشت، آن شرایط تا زمانی که معاویه زنده بود، کماکان باقی بود و امام حسین(ع) هم جزء صلح‌کنندگان به حساب می‌آمدند و شاید این تعبیری که حتی بگویم امام حسن(ع) صلح کرد و امام حسین(ع) جنگید، تعبیر مناسبی نیست.

وی گفت: امام حسن(ع) در یکی از خطبه‌های خود عمل خود را به کاری تشبیه کردند که حضرت خضر(ع) با حضرت موسی(ع) کرد. این از آیات قرآن است که وقتی حضرت خضر(ع) کشتی را سوراخ کرد یا دستور به ساختن آن دیوار داد و آن بچه را به قتل رساند، حضرت موسی(ع) نتوانست برتابد و به حضرت خضر اعتراض کرد و نتیجه این شد که حضرت خضر(ع) فرمود: «هذا فراق بینی و بینک« و حضرت موسی(ع) دلش خبر نداشت از اینکه چه اتفاقی دارد می‌افتد. تعبیر امام حسن(ع) این است که خداوند نسبت به کاری که حضرت خضر(ع) انجام داد، سرشار از رضایت و محبت بود.

آیت افزود: بعدها هم این اتفاق در زمانی که حضرت امام رضا(ع) می‌خواستند ولایت عهدی را بپذیرند، روی داد که با اینکه مردم تجربه عدم اطاعت نسبت به صلح امام حسن(ع) را داشتند در آنجا باز مخالفت کردند و غالب این افرادی که این اعتراضات را داشتند، خوی خوار را داشتند. باید گفت اگر واقعا این ادعا را غالب مردم داشتند که ما باید می‌جنگیدیم، پس چرا امام حسین(ع) تنها شد و مردمی که 10 سال قبل تعبیر نامناسبی را به امام حسن(ع) نسبت می‌دادند، چرا موقعی که امام حسین(ع) 10 سال بعد اراده جنگ کرده و «هل من ناصر ینصرنی« فرمود، کسی نبود تا از امام حسین(ع) دفاع کند. این خود دلیلی است بر اینکه امام حسن(ع) کار صحیحی انجام داد و آن اطاعت دینی مردم نسبت به امام وجود نداشت و مردم حکم خودشان و برداشت خودشان را بر نظر امام مقدم می‌دانستند.

وی گفت: نکته سوم اینکه مردم نه تنها مخالفت و عدم بیعت بر حضرت امام حسن(ع) را انجام دادند، بلکه زمینه جنگ با معاویه در زمان حضرت امیر(ع) شکل گرفت و حضرت امیر(ع) در کوفه در حال آماده‌سازی لشکری بود که بر علیه معاویه حرکت کند، ولی متأسفانه مردم این قدر سستی نشان دادند که معاویه جرئت کرد در اطراف کوفه و اطراف بصره به غارت بپردازد و کاملاً واضح بود که اگر خود حضرت امیر(ع) هم زنده می‌ماندند و به سوی این جنگ حرکت می‌کردند، مردم حضرت علی(ع) را تنها می‌گذاشتند؛ چنان‌که

در جنگ صفین نمونه این قبلا تجربه شده بود.

آیت در ادامه گفت: مردم آن حرکت و رفتار امام را بر نمی تافتند. مردم آن عدالت محوری امیرالمومنین(ع) را می دیدند، ولی نمی توانستند تحمل کنند و می گفتند معاویه بیت المال مسلمین را ریخت و پاش می کند و به هر کسی به هر جایی يك حکومت می داد، ولی حضرت امیر(ع) می فرماید من به خاطر ارتقای حکومت خودم پول گزاف به کسی حاضر نیستم بدهم و این ولخرجی ها و این پول دادن برای خدا نیست، بلکه برای این است که بتواند چند روزی بر مردم حکومت بکند و ما اهل حکومت بر مردم نیستیم، ما اهل اطاعت از خدا هستیم؛ همان چیزی که شما مردم آن را بر نمی تابید.

این پژوهشگر قرآن و حدیث در ادامه گفت: به هر حال چشمه های نافرمانی مردم از جنگ با معاویه در زمان خود حضرت امیر(ع) هم بود و ایشان لشکری آماده فرمود که مردم را برای حرکت برای جنگ راضی بکند که در 21 ماه مبارك رمضان منجر به شهادت حضرت امیر(ع) شد.

وی ادامه داد: با شهادت حضرت علی(ع) خون در رگ های مردم به جوشش آمد و موجب شد حرکتی انجام بدهند و خود را تا سابات مدائن برسانند، ولی وقتی این ها در راه حرکت مدائن بودند، معاویه یکی یکی مردم را خرید. کارهای حکومتی حول محور مردم می چرخد و وقتی که معاویه مردم را بخرد، حتی عبدالله ابن عباس یکی از سرلشکریایی که امام حسن(ع) او را به سمت منطقه ای از مناطق که باید می جنگید فرستادند؛ که معاویه پول کلانی به عبدالله ابن عباس داد و او این لشکر را رها کرد و به لشکر معاویه رفت و از این نمونه ها خیلی زیاد اتفاق افتاد که امام حسن(ع) در مدائن خطبه ای خواندند و از این خطبه استنباط می شد که حضرت امام حسن(ع) می خواهد صلح بکند.